

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi

LLO.411.003.15.2021

Bogumiła Dyktyńska
Wójt
Urząd Gminy w Wielgomłynach
ul. Rynek 1
97-525 Wielgomłyny

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/21/003 - Realizacja przez gminy województwa łódzkiego zadań z zakresu nadzoru nad opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i przyłączeniem posesji do sieci kanalizacji sanitarnej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Wielgomłynach, ul. Rynek 1, 97-225 Wielgomłyny ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bogumiła Dyktyńska, Wójt, od 23 listopada 2018 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Ocena sprawowanego przez gminy nadzoru nad wykonywaniem przez właścicieli nieruchomości obowiązku opróżniania zbiorników bezodpływowych, zgodnie z przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,2. Ocena podejmowanych przez gminy działań mających na celu zidentyfikowane nieruchomości, których właściciele winni wykonać obowiązek przyłączenia tych nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej (lub wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych) oraz egzekwowanie od właścicieli nieruchomości realizacji tych obowiązków.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych w jednostkach, tj. do 20 grudnia 2021 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli zdarzenia mające wówczas miejsce miały wpływ na kontrolowany okres.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Sylwia Piechota, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LLO/174/2021 z 20 października 2021 r. (akta kontroli str. 1-4)

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Wójt.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Urząd nie był w sposób wystarczający przygotowany organizacyjnie do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej. Powierzone obowiązki nie pokrywały się w pełni z zakresami czynności pracowników oraz ze stanem faktycznym. W Urzędzie nie zidentyfikowano wszystkich nieruchomości na terenie Gminy Wielgomłyny⁵, których właściciele, pomimo obowiązku wskazanego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁶, nie przyłączyli ich do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i wbrew art. 5 ust. 7 ucpg, nie egzekwowano realizacji tego obowiązku. Posiadana przez Urząd ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków prowadzona była w sposób nierzetelny. Ewidencja była niekompletna, nie zawierała informacji o częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz ich pojemności, co uniemożliwiało wykorzystanie jej w celu przewidzianym w art. 3 ust. 3 ucpg. Ponadto nadzór nad postępowaniem z nieczystościami płynnymi pochodzącymi z bezodpływowych zbiorników oraz osadami z przydomowych oczyszczalni ścieków sprawowany był nierzetelnie. Pomimo, że w 2019 r. przeprowadzono kontrolę zawarcia przez właścicieli nieruchomości umów na usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych i wywóz nieczystości ciekłych oraz dowodów uiszczania opłat za te usługi, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 6 ust. 6 ucpg nie wydawano decyzji o zastępczych wywozach nieczystości z nieruchomości, których właściciele nie zawarli takich umów. Nie podejmowano również skutecznych działań wobec właścicieli nieruchomości, którzy nie wyposażyli ich w żadną z instalacji ściekowych lub wyposażyli w nieszczelny zbiornik bezodpływowy. Niedostateczny był również nadzór Gminy nad prawidłowością składanych przez Zakład Komunalny, świadczący usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, sprawozdań kwartalnych z prowadzonej działalności. W badanym okresie Wójt, pozyskując środki zewnętrzne, zapewniał rozbudowę istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Prowadził również działania informacyjno-edukacyjne mające na celu zwiększenie liczby jej użytkowników oraz przestrzeganie obowiązków w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków

Opis stanu faktycznego

1.1. W badanym okresie w strukturze organizacyjnej Urzędu wyodrębniono stanowisko do spraw utrzymania porządku i czystości gminy, do którego zadań należało m.in.: prowadzenie spraw dotyczących wywiązywania się z obowiązku podłączenia do kanalizacji i wodociągu, prowadzenie wymaganych ewidencji i rejestrów oraz postępowań administracyjnych w sprawach wynikających z ucpg, kontrola realizacji obowiązku pozbywania się nieczystości stałych i ciekłych. Zgodnie z obowiązującym regulaminem organizacyjnym⁸, stanowisko to do 6 października 2019 r. funkcjonowało jako samodzielne stanowisko pracy, a od 7 października

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: Gmina.

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1439 ze zm.; dalej: ucpg.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Zarządzenie nr 123/2016 Wójta Gminy Wielgomłyny z dnia 14 listopada 2016 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Urzędu Gminy w Wielgomłynach, zarządzenie nr 96/2019 Wójta Gminy Wielgomłyny z dnia 7 października 2019 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Urzędu Gminy w Wielgomłynach.

2019 r. zostało uwzględnione w strukturze Referatu Finansów, nad którym bezpośredni nadzór sprawował Skarbnik Gminy.

(akta kontroli str. 5-107)

Ww. zapisy regulaminu organizacyjnego miały odzwierciedlenie w ustalonych zakresach czynności jednego pracownika zatrudnionego w Urzędzie do 15 października 2021 r.⁹ z tym, że zadanie dotyczące kontroli obowiązku podłączenia do kanalizacji i wodociągu zostało mu powierzone dopiero 2 stycznia 2020 r. Z dniem 10 listopada 2021 r. nowozatrudnionemu pracownikowi powierzono obowiązki m.in. w zakresie prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, kontroli wywiązywania się z obowiązku przyłączenia do kanalizacji i wodociągu oraz udziału w kontrolach z zakresu gospodarki komunalnej i przestrzegania ucpg. Nie przypisano natomiast zadań związanych z prowadzeniem postępowań administracyjnych z zakresu gospodarki ściekowej. (opisane szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*)

(akta kontroli str. 121-132, 148-153)

W badanym okresie Wójt nie upoważnił żadnego pracownika do wydawania w swoim imieniu decyzji administracyjnych w zakresie gospodarki ściekowej, w tym w zakresie wykonania obowiązku określonego w art. 5 ust. 7 ucpg lub w sprawie zastępczego opróżniania zbiorników bezodpływowych¹⁰. Żadnej komórce nie przypisano również zadań związanych z egzekwowaniem ww. decyzji wydanych w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Zdaniem Wójta udzielone pracownikowi¹¹ w 2014 r. upoważnienie do wszystkich spraw dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi obejmuje również nieczystości stałe i ciekłe. Zaś egzekwowanie decyzji nierozzerwalnie związane jest z ich wydawaniem, zatem obejmowało obowiązki pracownika.

(akta kontroli str.154-155, 1242-1249)

W badanym okresie zadania Gminy Wielgomłyny w przedmiocie gospodarki ściekowej w zakresie odprowadzania ścieków i oczyszczania ich na oczyszczalni ścieków, prowadzenia kontroli jakości oczyszczonych ścieków, eksploatacji, konserwacji i prowadzenia remontów sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków, prowadzenia pogotowia wodno-kanalizacyjnego, dokumentowania rozliczeń za odprowadzone ścieki realizował Zakład Komunalny będący jednostką organizacyjną gminy funkcjonującą w formie zakładu budżetowego.

(akta kontroli str.294-304)

1.2. W okresie objętym kontrolą Wójt opracował i przedłożył Radzie Gminy Wielgomłyny projekt Regulaminu utrzymania czystości i porządku. Zgodnie z § 15 ust. 1 i 2 powołanego projektu pozbywanie nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego, winno następować w sposób uniemożliwiający przepelnienie się zbiorników do ich gromadzenia¹², zaś częstotliwość opróżniania z osadów ściekowych oczyszczalni przydomowych winna być zgodna z instrukcją ich eksploatacji. W dniu 17 grudnia 2019 r. Rada Gminy Wielgomłyny¹³ po uzyskaniu pozytywnej opinii właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, w niezmienionej treści, podjęła

⁹ Z dniem 15 października 2021 r. pracownik rozwiązał z Wójtem umowę o pracę.

¹⁰ Istniejące upoważnienie obejmowało sprawy z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

¹¹ Któremu powierzono obowiązki w zakresie utrzymania czystości i porządku w gminie.

¹² Analogiczny zapis znajdował się we wcześniejszym regulaminie przyjętym uchwałą nr XIX/44/2016 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 22 czerwca 2016 r., w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wielgomłyny.

¹³ Dalej: Rada Gminy.

uchwałę w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Wielgomłyny¹⁴.

W okresie objętym kontrolą na powyższą uchwałę wpłynęły do Rady Gminy dwie skargi skierowane do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi¹⁵ dotycząca m.in. ww. § 15 ust. 1 ww. Regulaminu (opisane szerzej z pkt. 2.4. wystąpienia pokontrolnego).

(akta kontroli str. 163-194, 435-616)

W badanym okresie w Gminie obowiązywały trzy regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków przyjęte uchwałami Rady Gminy z dnia 6 grudnia 2017 r., z dnia 25 czerwca 2019 r. oraz z dnia 14 września 2021 r.¹⁶ Zgodnie z art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹⁷ regulaminy te zawierały postanowienia dotyczące m.in. minimalnego poziomu usług świadczonych przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków, warunki i tryb zawierania umów z odbiorcami usług, warunki przyłączania do sieci, sposób odbioru wykonanego przyłącza, warunki techniczne określające możliwości dostępu do usług wodociągowo-kanalizacyjnych. Projekt przyjętego w 2019 r. regulaminu uzyskał pozytywną ocenę Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie¹⁸. Natomiast projekt regulaminu uchwalony przez Radę Gminy we wrześniu 2021 r. uzyskał negatywną ocenę DRZGW z uwagi na brak określenia minimalnego poziomu świadczonych usług oraz brak dokładnego określenia sposobu rozliczeń w oparciu o ceny i stawki opłat ustalone w taryfach. Rada Gminy po uzupełnieniu wskazanych braków uchwaliła w listopadzie 2021 r. nowy regulamin.

(akta kontroli str. 164, 195-272)

1.3. W badanym okresie Urząd prowadził ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków¹⁹ w formie elektronicznej (plik xls). Dane w niej zawarte pochodziły z ankiet składanych przez właścicieli nieruchomości, w których zawierali oni informację o wyposażeniu nieruchomości w zbiornik bezodpływowy, przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, przyłączy do kanalizacji sanitarnej lub o niewyposażeniu jej w żadną z powyższych instalacji. Formularze ankiet przewidywały również podanie przez właścicieli danych o adresie nieruchomości, pojemności przydomowej oczyszczalni ścieków i zbiornika bezodpływowego oraz jego szczelności.

Jak wyjaśnił Skarbnik Gminy, ankiety przekazywane były właścicielom nieruchomości za pośrednictwem sołtysów oraz umieszczane na sołeckich tablicach ogłoszeniowych, a także w korytarzu budynku Urzędu. Właściciele nieruchomości byli również informowani telefonicznie o konieczności przedstawiania danych zawartych w ankiecie, jak również ustnie, w Urzędzie w przypadku dokonywania wpłat opłaty komunalnej bądź składania zmian w deklaracji dot. opłaty komunalnej.

(akta kontroli str. 347-380)

Ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków była częścią prowadzonego w Urzędzie, na stanowisku ds. utrzymania czystości i porządku, rejestru zawierającego dane dotyczące łącznie 1399 nieruchomości

¹⁴ Uchwała nr XII/101/2019 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 17 grudnia 2019 roku w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Wielgomłyny, dalej: regulamin utrzymania czystości i porządku.

¹⁵ Dalej: WSA.

¹⁶ Uchwała nr XXXVII/79/2017 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 6 grudnia 2017 r. w sprawie uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz uchwała nr VIII/69/2019 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków.

¹⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028; dalej: uzw.

¹⁸ Postanowienie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie nr WA.RZT.070.2.2958.1.2019 z dnia 12.06.2019 r, dalej: DRZGW.

¹⁹ Dalej: ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni.

zlokalizowanych na terenie Gminy²⁰. Uwzględniono w nim informacje o: adresie posesji, imieniu i nazwisku właściciela, numerze telefonu, oraz o wyposażeniu nieruchomości w jedną z następujących instalacji: „szambo”, przydomowa oczyszczalnia ścieków, kanalizacja, lub w żadną z powyższych.

W odniesieniu do większości nieruchomości wyposażonych w zbiornik bezodpływowy lub przydomową oczyszczalnię ścieków umieszczono adnotacje o ich pojemności, szczelności zbiornika oraz zawartej umowie na jego opróżnianie. I tak, na dzień 25 października 2021 r. w Urzędzie zaewidencjonowano 622 zbiorniki bezodpływowe oraz 36 przydomowych oczyszczalni ścieków. Ewidencja zawierała dane o pojemności 587 zbiorników oraz 28 przydomowych oczyszczalni ścieków, w tym w 411 przypadkach umieszczono adnotację o szczelności zbiorników, 22 zbiorniki oznaczono natomiast jako nieszczelne. Jedynie w przypadku 49 zbiorników umieszczono informację o zawartych umowach na ich opróżnianie. Ewidencja nie zawierała danych o wymaganej częstotliwości opróżniania zbiorników, objętości powstających nieczystości ciekłych na jednostkę czasu lub danych umożliwiających obliczenie tej objętości (opisane szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*)

(akta kontroli str. 347-374, 381, 385-387)

Analiza 11 wykazów nieruchomości przedłożonych Gminie kwartalnie w latach 2019-2021 (za III kwartały) na podstawie art. 9o ust. 4 ucpg przez Zakład Komunalny, który jako jedyny prowadził w badanym okresie działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych, wykazała, że powyższa ewidencja nie zawierała danych o 29 zbiornikach, których właściciele zawarli umowy na ich opróżnianie. (opisane szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*)

Z pozyskanych na potrzeby kontroli od Zakładu Komunalnego informacji wynikało, że na dzień 25 października 2021 r. łącznie właściciele 397 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki mieli zawarte umowy na ich opróżnianie.

(akta kontroli str. 308-346, 964-970)

W Urzędzie do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych nie zidentyfikowano wszystkich nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej. Zgodnie z ewidencją miejscowości, ulic i adresów na terenie Gminy znajdowało się 1640 nieruchomości. Natomiast w prowadzonych w Urzędzie rejestrze nieruchomości i instalacji ściekowych zaewidencjonowano łącznie 1399 nieruchomości, w tym 622 wyposażone w zbiornik bezodpływowy, 36 – w przydomową oczyszczalnię ścieków, 357 podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Natomiast 88 nieruchomości zidentyfikowano jako niewyposażone w żadną z powyższych form gospodarowania ściekami.

Jak wyjaśnił Skarbnik, były to w głównej mierze nieruchomości, które zamieszkują osoby samotne w podeszłym wieku z wysokim stopniem zubożenia, bądź nieruchomości niezamieszkałe.

W odniesieniu do pozostałych 296 zarejestrowanych nieruchomości nie umieszczono informacji o zastosowanej instalacji ani o jej braku. Ponadto w rejestrze, bez dodatkowego oznaczenia, uwzględniano również nieruchomości niezarejestrowane w ewidencji miejscowości, ulic i adresów.

(akta kontroli str. 347-374, 381, 385-387, 1256)

Z kolei, w sprawozdaniach SG-01 za 2019 r. i 2020 r. wykazano łącznie 624 i 644 ww. urządzenia, w tym odpowiednio 593 i 612 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe i odpowiednio 31 i 32 nieruchomości wyposażonych

²⁰ Dalej: rejestr nieruchomości i instalacji ściekowych.

w przydomowe oczyszczalnie ścieków (opisane szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 958-963)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W kontrolowanym okresie, w obowiązującym regulaminie organizacyjnym Urzędu zadania związane z egzekwowaniem decyzji dotyczących gospodarki ściekowej oraz weryfikowaniem rzetelności i terminowości przekazywania kwartalnych sprawozdań przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, nie zostały przypisane konkretnej komórce organizacyjnej. Zadania te nie zostały przypisane również w zakresach czynności, obowiązków i odpowiedzialności żadnego pracownika.

Ponadto obowiązki w obszarze gospodarki ściekowej, przypisane w regulaminie organizacyjnym Urzędu stanowisku do spraw utrzymania porządku i czystości w gminie, nie pokrywały się w pełni z zakresami czynności pracowników zatrudnionych w badanym okresie na tym stanowisku. I tak do dnia 2 stycznia 2020 r. żadnemu pracownikowi nie powierzono zadania dotyczącego kontroli obowiązku podłączenia nieruchomości do kanalizacji. Natomiast po rozwiązaniu w dniu 15 października umowy z dotychczasowym pracownikiem, obowiązek prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawach wynikających z ucpg w zakresie gospodarki ściekowej nie został uwzględniony w zakresie czynności nowozatrudnionej osoby.

Powyższe działanie było niezgodne z zaleceniem standardu A3 kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych²¹, w myśl którego struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań. Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Ponadto standard B.6. zaleca, aby określając cele i zadania, wskazać także jednostki, komórki organizacyjne lub osoby odpowiedzialne bezpośrednio za ich wykonanie oraz zasoby przeznaczone do ich realizacji.

(akta kontroli str. 5-132, 148-153)

Wójt wyjaśnił, iż 2019 rok był pierwszym rokiem sprawowania przez niego funkcji i wymagane było uporządkowanie wielu spraw, które wynikały z zaniedbań w różnych obszarach. Analizie poddano obowiązujący regulamin organizacyjny i zakresy czynności. Dopatrzone zostały braki w zakresie przydzielania zadań dotyczących m.in. obowiązku podłączenia się do kanalizacji. Względy finansowe (ogromne zadłużenie Gminy) nie pozwalały zatrudnić urzędnika, który zajmowałby się tylko gospodarką ściekową. Natomiast niepowierzenie od 16 października 2021 r. żadnemu pracownikowi prowadzenia postępowań administracyjnych dotyczących gospodarki ściekowej wynika ze znacznego obciążenia pracowników Urzędu obowiązkami. Wójt wskazał, iż zadania w tym zakresie będzie wykonywała nowozatrudniona osoba.

Ponadto Wójt wyjaśnił, iż pomimo braku enumeratywnego wymienienia obowiązku dotyczącego egzekwowania wydanych decyzji zadanie to było

²¹ Określonych w Komunikacie Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. Min. Fin. Nr 15, poz. 84), dalej: standardy kontroli zarządczej.

obowiązkiem pracownika zatrudnionego na stanowisku ds. utrzymania czystości i porządku w gminie z uwagi na nierozzerwalny związek wydawania decyzji z jej egzekwowaniem. Natomiast przekazanie otrzymanego sprawozdania na dane stanowisko pracy oznacza powstanie po stronie pracownika obowiązku jego sprawdzenia.

(akta kontroli str. 1203-1205)

NIK zauważa, że Wójt w badanym okresie nie upoważnił żadnego pracownika do wydawania w jego imieniu decyzji w zakresie gospodarowania ściekami, zaś upoważnienie z 2014 r. dotyczy wydawania decyzji wyłącznie z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Zdaniem NIK jednoznacznie określony zakres obowiązków nie tylko jest informacją dla pracownika o tym, co dokładnie powinien wykonywać w ramach swojej pracy w urzędzie, lecz także sprzyja wyeliminowaniu nakładania się zadań wyznaczonych różnym pracownikom - co mogłoby doprowadzić do sytuacji, że jakimś zagadnieniem nie zajmuje się żaden z nich.

(akta kontroli str. 154-155)

2. Wójt, w okresie objętym kontrolą w niewystarczający sposób realizował obowiązek nadzoru przewidziany w treści art. 5 ust. 6 ucpg.

a) Wójt nie podejmował w tym czasie skutecznych działań mających na celu zidentyfikowanie wszystkich nieruchomości na terenie Gminy, których właściciele pomimo obowiązku, określonego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg nie wyposażyli tych nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. W wyniku powyższego Wójt nie posiadał wiedzy o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych w przypadku 296 nieruchomości zidentyfikowanych na dzień 25 października 2021 r. w prowadzonym w Urzędzie rejestrze nieruchomości i instalacji ściekowych. Nie było możliwości zweryfikowania rzeczywistej liczby nieruchomości niezidentyfikowanych w Urzędzie. Według ewidencji miejscowości, ulic i adresów w Gminie było 1640 punktów adresowych, natomiast ww. rejestr zawierał dane o 1399 nieruchomościach, wśród których były również nieujęte w ewidencji miejscowości, ulic i adresów²². Sposób prowadzenia rejestru nie pozwalał na ich identyfikację.

Ze względu na brak informacji o sposobie gromadzenia nieczystości we wszystkich nieruchomościach, a także brak możliwości wygenerowania zestawień z prowadzonej ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na inny dzień niż bieżący, nie było również możliwe zweryfikowanie rzetelności złożonych przez Gminę sprawozdań SG-01 za 2019 r. i 2020 r.

Brak identyfikacji wszystkich nieruchomości, których właściciele powinni wyposażyć je w zbiornik bezodpływowy lub przydomową oczyszczalnię ścieków uniemożliwiał prawidłowy nadzór nad systematycznym opróżnianiem zbiorników bezodpływowych przez ich właścicieli.

(akta kontroli str. 347-374, 381, 385-387, 923, 1000-1002, 1256)

Zdaniem Wójta niezidentyfikowane nieruchomości są w przeważającej większości niezamieszkałe. Pracownik aktualizujący rejestr w większości uwzględniał nieruchomości zamieszkałe i od których właścicieli można

²² Np. nieruchomości opisane w pkt 3.1. wystąpienia pokontrolnego

było uzyskać stosowne dane i wyjaśnienia odnośnie prowadzonej gospodarki ściekowej.

(akta kontroli str. 1242-1249)

- b) Wójt, pomimo posiadania wiedzy łącznie o 91 nieruchomościach niewyposażonych w zbiornik bezodpływowy lub przydomową oczyszczalnię ścieków i niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej (w tym o 88 zidentyfikowanych w prowadzonym rejestrze nieruchomości i instalacji ściekowych oraz o trzech innych zidentyfikowanych w trakcie przeprowadzonych w 2019 r. kontroli), nie podejmował skutecznych działań mających na celu wykonanie przez ich właścicieli obowiązku określonego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg, tj. wyposażenia nieruchomości w jedną ze wskazanych instalacji ściekowych.

(akta kontroli str. 347-374, 385-387)

Zdaniem Skarbnika były to w głównej mierze nieruchomości, które zamieszkiwały osoby samotne w podeszłym wieku, z wysokim stopniem ubożenia, bądź nieruchomości niezamieszkałe. Wójt wyjaśnił, iż podejmował działania informacyjne, skierowane do mieszkańców, o obowiązku właściwego gospodarowania ze ściekami, przeważnie trudna sytuacja materialna nie pozwalała im na wykonanie ciężącego obowiązku.

- c) Wójt, pomimo zidentyfikowania 23 nieruchomości wyposażonych w nieszczelny zbiornik bezodpływowy (w tym 22 zaewidencjonowanych w prowadzonym rejestrze nieruchomości i instalacji ściekowych oraz o jednej zidentyfikowanej w trakcie przeprowadzonych w 2019 r. kontroli), nie podejmował działań w celu ustalenia ich faktycznego stanu technicznego, w szczególności nie zawiadamiał właściwego miejscowo organu nadzoru budowlanego o niedopełnieniu przez mieszkańców obowiązku utrzymania zbiornika bezodpływowego w należyłym stanie technicznym.

(akta kontroli str. 347-374, 385-387, 450-454, 459)

Wójt jako przyczynę niepodejmowania działań wskazał trudną sytuacją materialną właścicieli nieruchomości niepozwalającą im na należyte wypełnienie ciężącego obowiązku. Zdaniem Wójta nie było podstaw do powiadamiania właściwego organu nadzoru budowlanego, pracownik odpowiedzialny za prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych dokonał wpisu o nieszczelności 22 zbiorników jedynie na podstawie podejrzeń i istnieją wątpliwości co do rzetelności tej oceny. Wójt wskazał, iż zostaną sprawdzone wszystkie zbiorniki oznaczone jako nieszczelne i w przypadku potwierdzenia podejrzenia wydane zostanie postanowienie o obowiązku wykonania ekspertyzy technicznej przez uprawniony podmiot, na podstawie której powiadomiony zostanie właściwy organ nadzoru budowlanego

(akta kontroli str. 1216-1224)

3. Ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków była niekompletna i nie obejmowała wszystkich nieruchomości, których właściciele zawarli umowy na opróżnianie zbiorników i transport nieczystości ciekłych. Przeprowadzona analiza wykazów nieruchomości przedkładanych Gminie kwartalnie w latach 2019-2021 na podstawie art. 9o ust. 4 ucpg przez Zakład Komunalny wykazała, że ewidencja nie zawierała danych o 29 zbiornikach, których właściciele zawarli umowy na ich opróżnianie.

Ponadto w ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków nie ujęto informacji o częstotliwości ich opróżniania ani informacji o objętości powstających nieczystości ciekłych na jednostkę czasu lub danych umożliwiających obliczenie tej objętości, zaś informacje o pojemnościach i szczelności zbiorników nie były kompletne. W przypadku 43 nieruchomości Urząd nie posiadał wiedzy o pojemności zarejestrowanego zbiornika bezodpływowego lub przydomowej oczyszczalni ścieków. Powyższe informacje są niezbędne do realizowania celu jej prowadzenia, określonego w art. 3 ust. 3 pkt 1 ucpg, tj. kontroli częstotliwości ich opróżniania.

(akta kontroli str. 247-373, 381, 386-387, 308-346, 432-433, 958-963, 1211-1214, 1216-1224)

Wójt, jako przyczynę nieujęcia w ewidencji wszystkich nieruchomości, których właściciele zawarli umowy na opróżnianie zbiorników i transport nieczystości ciekłych, wskazał brak aktualizacji danych przez pracownika. Zdaniem Wójta, przepisy ucpg nie precyzują, jakie konkretne dane muszą być zawarte w ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Jak wyjaśnił, w Urzędzie trwa przenoszenie danych z istniejącej ewidencji (prowadzonej w pliku xls) do programu, w którym identyfikowane będą m.in. parametry dotyczące pojemności zbiornika, liczby osób zamieszkujących nieruchomość, dane firmy wywozowej, data zawarcia z nią umowy, zalecana częstotliwość opróżniania zbiorników, przydomowych oczyszczalni ścieków. Dzięki temu poza bieżącą aktualizacją wszystkich danych Gmina będzie mieć lepszą ocenę potrzeby opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str. 1216-1224)

NIK wskazuje, że pomimo nieustalenia jednoznacznie formy oraz zakresu informacji, które muszą być zawarte w prowadzonej ewidencji, określone zostały cele jej prowadzenia, tj. kontrola częstotliwości opróżniania zbiorników i opracowanie planu rozwoju sieci kanalizacyjnej. Tym samym ewidencja ta powinna zawierać co najmniej informacje o częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz posiadaniu przez właściciela nieruchomości umowy o wywóz nieczystości płynnych.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Urząd nie był w sposób wystarczający przygotowany organizacyjnie do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej. Powierzone obowiązki nie pokrywały się w pełni z zakresami czynności pracowników oraz ze stanem faktycznym. Wójt nie zidentyfikował wszystkich nieruchomości, których właściciele nie wykonali obowiązku wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. Pomimo ustalenia 91 nieruchomości, których właściciele nie wyposażyli ich w żadną z instalacji ściekowych, nie podejmował skutecznych działań w celu zapewnienia wykonania ciążącego na nich obowiązku. Nie podejmował również działań w odniesieniu do właścicieli nieruchomości wyposażonych w nieszczelny zbiornik bezodpływowy. Posiadana przez Urząd ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków prowadzona była w sposób nierzetelny. Była niekompletna, nie zawierała informacji o częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz ich pojemności, co uniemożliwiało wykorzystanie jej w celu przewidzianym w art. 3 ust. 3 ucpg.

2. Opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych

Opis stanu faktycznego

2.1. W dniu 7 czerwca 2019 r. Wójt wydał zarządzenie w sprawie przeprowadzenia kontroli na terenie Gminy Wielgomłyny²³, przedmiotem których miało być przestrzeganie i stosowanie przepisów ucpg oraz regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy w zakresie prawidłowości realizacji przez właścicieli nieruchomości obowiązków gospodarki wodno-ściekowej. Zgodnie z § 1 ust. 2 zarządzenia podczas kontroli sprawdzeniu miała podlegać realizacja obowiązku podłączenia nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej, a w przypadku braku sieci kanalizacyjnej na danym terenie – wyposażenia jej w szczelny zbiornik bezodpływowy do gromadzenia nieczystości ciekłych oraz realizacja obowiązku zawarcia umowy z gminną jednostką organizacyjną lub przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych oraz uiszczania opłat za te usługi.

(akta kontroli str. 438-443)

W wyniku opracowanego planu kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na 2019 r., który zakładał ich przeprowadzenie w sołectwach Rogi, Wielgomłyny i Niedośpielin, upoważnieni pracownicy Urzędu przeprowadzili kontrolę łącznie 88 nieruchomości z 299²⁴ zlokalizowanych w sołectwach Wielgomłyny (49 z 243 nieruchomości) i Rogi (39 z 53 nieruchomości). W latach 2020-2021 nie opracowywano planów przeprowadzenia kolejnych kontroli w zakresie gospodarki ściekowej.

Wójt wyjaśnił, iż pracownicy nie przeprowadzili w 2019 r. wszystkich zaplanowanych kontroli z uwagi na ograniczone możliwości kadrowe. Gmina nie posiadała środków na zatrudnienie dodatkowych osób, które mogłyby wykonywać jedynie czynności kontrolne. Dalsze czynności kontrolne miały być przeprowadzone w kolejnych latach. Przeszkodą w realizacji zamierzeń był natomiast COVID-19. W okresie od 13 marca 2020 r. do 5 lipca 2021 r. zawieszono przyjmowanie interesantów w Urzędzie i w związku z ograniczeniami kontaktów zaprzestano wykonywania czynności kontrolnych.

(akta kontroli str. 447, 474-479)

Wyniki przeprowadzonych w 2019 r. kontroli, zgodnie z § 4 zarządzenia w sprawie przeprowadzenia kontroli na terenie Gminy Wielgomłyny, zostały udokumentowane protokołami. Z ustaleń dokonanych w trakcie powyższych kontroli wynikało, iż:

- a) 71 z 88 zbadanych nieruchomości (tj. 80,7%) było wyposażonych w zbiornik na nieczystości ciekłe, w tym dwie nieruchomości niepodłączone do istniejącej sieci kanalizacyjnej. W 15 przypadkach (tj. w 17%) stwierdzono brak zbiornika bezodpływowego lub przydomowej oczyszczalni ścieków, zaś w dwóch – nieruchomości były wyposażone w przydomowe oczyszczalnie.
- b) W przypadku 12 nieruchomości (tj. 13,6%) stwierdzono brak udokumentowania przez ich właścicieli, w formie umowy, korzystania z usług odbioru nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych (11 przypadków²⁵) i osadów z przydomowych oczyszczalni ścieków (jeden przypadek),

²³ Zarządzenie nr 50/2019 Wójta Gminy Wielgomłyny z dnia 7 czerwca 2019 r. w sprawie przeprowadzenia kontroli na terenie Gminy Wielgomłyny w zakresie realizacji obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Wielgomłyny. Dalej: zarządzenie w sprawie kontroli.

²⁴ Liczba nieruchomości zidentyfikowanych w rejestrze nieruchomości i instalacji ściekowych na dzień 25 października 2021 r.

²⁵ W jednym przypadku w trakcie kontroli okazano dowód uiszczenia opłaty za odbiór nieczystości ciekłych, lecz nie okazano podpisanej umowy na ich odbiór.

- c) właściciele 21 nieruchomości (tj. 23,9%) pomimo okazania umowy na odbiór nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych nie udokumentowali korzystania z tych usług poprzez okazanie dowodów uiszczenia opłat za nie²⁶,
- d) wydano łącznie 41 zaleceń pokontrolnych, w tym: 35 dotyczyło zawarcia umowy na odbiór nieczystości ciekłych i/lub wywożenia ścieków do gminnej oczyszczalni, zaś dwa zalecenia dotyczyły wykonania przyłączy do sieci kanalizacji sanitarnej i wywożenia do tego czasu ścieków do gminnej oczyszczalni. Pozostałe 13 zaleceń dotyczyło wybudowania zbiorników bezodpływowych lub przydomowej oczyszczalni ścieków, w tym w jednym przypadku, w związku z brakiem stwierdzenia szczelności istniejącego zbiornika i usytuowaniem go w miejscu dawnej studni.
- a) nie wydano łącznie 9 zaleceń, pomimo stwierdzenia braku wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy lub przydomową oczyszczalnię ścieków (trzy przypadki) lub stwierdzenia nieprawidłowości w udokumentowaniu korzystania z usług odbioru nieczystości ciekłych lub osadów (sześć przypadków).

Wójt nie podejmował żadnych działań w celu wyegzekwowania od właścicieli nieruchomości usunięcia stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości.

Nie zawiadamiał również właściwego miejscowo organu nadzoru budowlanego o niedopełnieniu przez mieszkańców obowiązku utrzymania zbiornika bezodpływowego w należyłym stanie technicznym.

(akta kontroli str. 450-467, 1242-1249)

2.2. W Urzędzie do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych nie posiadano aktualnych informacji ilu właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, miało zawarte i aktywne umowy na opróżnianie tych zbiorników, a ilu nie zawarło umów, pomimo takiego obowiązku. Nie realizowano również obowiązku zorganizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych, dla właścicieli tych nieruchomości zgodnie z art. 6 ust. 6 ucpg.

W prowadzonej ewidencji zbiorników bezodpływowych tylko w 49 przypadkach umieszczono adnotację o zawartych umowach na ich opróżnianie.

Natomiast z pozyskanych na potrzeby kontroli od Zakładu Komunalnego informacji wynikało, że na dzień 25 października 2021 r. właściciele łącznie 397 zbiorników mieli zawarte umowy na ich opróżnianie.

(akta kontroli str. 386-387, 967-979, 1242-1249)

2.3. W okresie objętym kontrolą, na terenie Gminy żaden podmiot nie posiadał zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Działalność w tym zakresie prowadził Zakład Komunalny, który zgodnie z art. 7 ust. 5 ucpg nie miał obowiązku uzyskania zezwolenia.

(akta kontroli str. 1097-1092)

W badanym okresie Zakład Komunalny przedłożył gminie łącznie 11 kwartalnych sprawozdań z prowadzonej działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych w latach 2019-2021 (do końca września 2021 r.), z czego 10 sprawozdań wpłynęło w terminie określonym w art. 9o ust. 2 ucpg, zaś w jednym przypadku sprawozdanie nie zawierało danych o dacie wpływu do Urzędu i nie zostało zarejestrowane w punkcie kancelaryjnym Urzędu.

(akta kontroli str. 306-346)

²⁶ W dwóch przypadkach stwierdzono, że zbiornik jest nowy, w tym w jednym przypadku –zamieszkały od niespełna dwóch miesięcy.

Analiza sprawozdań wykazała, że wszystkie sprawozdania sporządzone były niezgodnie z wymaganiami określonymi w art. 9o ust. 3 i 4 ucpg (opisane szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*).

Wójt, w okresie objętym kontrolą w niewystarczający sposób realizował obowiązek weryfikacji sprawozdań składanych przez podmiot prowadzący na terenie Gminy działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, o którym mowa w art. 9p ucpg. Nie stwierdził bowiem żadnych nieprawidłowości w złożonych sprawozdaniach i w konsekwencji nie wzywał ww. podmiotów do ich uzupełnienia lub poprawienia, a także nie nakładał na te podmioty kar pieniężnych, o których mowa w art. 9xb ucpg.

(akta kontroli str. 306-307, 1097-1092)

2.4. W badanym okresie do Rady Gminy wpłynęły łącznie cztery skargi dotyczące gospodarki ściekowej (dwie w 2020 r. i dwie w 2021 r.), w tym trzy skargi jednego mieszkańca gminy oraz jedna skarga Prokuratora Rejonowego w Radomsku. I tak:

- a) w trzech przypadkach skargi dotyczyły podjętych przez Radę Gminy uchwał, tj. uchwały w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie opróżniania zbiorników i transportu nieczystości ciekłych na terenie gminy Wielgomłyny²⁷ (jedna skarga) oraz uchwały w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wielgomłyny²⁸ (dwie skargi).

W wyniku prowadzonego postępowania przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Łodzi²⁹ skarga mieszkańca gminy na uchwałę w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie opróżniania zbiorników i transportu nieczystości ciekłych na terenie gminy Wielgomłyny została oddalona³⁰.

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych dwa postępowania prowadzone przed WSA w wyniku skarg na uchwałę w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wielgomłyny nie zostały zakończone³¹. W obydwu przypadkach skarżący zarzuca m.in. brak zgodności § 15 ust. 1 zaskarżonego regulaminu z przepisami ucpg³².

- b) jedna skarga mieszkańca gminy, dotycząca działalności Wójta, w tym m.in. dokonywanych rozliczeń wody oraz jej ewidencji oraz braku nadzoru nad właściwym pozbywaniem się przez mieszkańców nieczystości płynnych, została przekazana Radzie Gminy do rozpatrzenia przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów oraz Regionalną Izbę Obrachunkową w Łodzi³³. Rada Gminy po rozpatrzeniu skargi podjęła uchwałę o uznaniu jej za bezzasadną, o czym powiadomiła stronę skarżącą oraz organy przekazujące skargę.

(akta kontroli str. 480-643)

W okresie objętym kontrolą do Urzędu wpłynęły dwa pisma mieszkańców gminy, w których zgłoszono m.in. uwagi do przeprowadzonych przez pracowników Urzędu

²⁷ Uchwała Rady Gminy nr XVII/15/2020 z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie opróżniania zbiorników i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy Wielgomłyny.

²⁸ Uchwała Rady Gminy nr XII/101/2019 z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wielgomłyny.

²⁹ Dalej: WSA.

³⁰ Wyrok z dnia 12 marca 2021 r., sygn.. akt II SA/Łd 462/20.

³¹ Skargi zostały wniesione przez odpowiednio: mieszkańca Gminy oraz Prokuratora Rejonowego w Radomsku.

³² Zgodnie z § 15 ust. 1 regulaminu pozbywanie nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego, winno następować w sposób uniemożliwiający przepełnienie się zbiorników do ich gromadzenia.

³³ Skargę mieszkańca gminy do Regionalnej Izby Obrachunkowej (dalej: RIO) przekazał Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Łodzi.

kontroli³⁴ opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz nieprawidłowości w wywozie nieczystości ciekłych. Każdorazowo mieszkańcom została udzielona pisemna odpowiedź, w tym w jednym przypadku z naruszeniem 30-dniowego terminu na załatwienie sprawy określonego w art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³⁵. W związku z powyższym w 2019 r. Wójt wymierzył pracownikowi karę upomnienia.

(akta kontroli str. 156, 869-870, 895-901)

W latach 2019-2021 do Urzędu wpłynęły trzy wnioski³⁶ (tj. jeden w 2019 r. i dwa w 2021 r.) od Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomsku³⁷ z prośbą o podjęcie przez Wójta działań nadzorczych wobec stwierdzonych nieprawidłowości w prowadzeniu gospodarki ściekowej przez właścicieli nieruchomości na terenie Gminy.

Jak wyjaśnił Wójt, w zakresie realizacji pierwszego wniosku, w wyniku podjętych działań doprowadzono do zawarcia przez właściciela nieruchomości brakującej umowy z Zakładem Komunalnym na odprowadzanie nieczystości ciekłych oraz dokonano ich wywozu. Nie podejmowano natomiast działań w zakresie zbadania stanu technicznego zbiornika, gdyż Zakład Komunalny nie zgłaszał Wójtowi takiej potrzeby. W odniesieniu dwóch kolejnych wniosków³⁸, pracownik Urzędu dokonał kontroli dokumentacji. Nie przeprowadził natomiast planowanych czynności w zakresie kontroli nieruchomości, uzupełnienia ewidencji zbiorników oraz wykonania zastępczego wywozu nieczystości. W październiku 2021 r. została rozwiązana umowa o pracę z pracownikiem.

(akta kontroli str. 855-864)

W kwietniu 2021 r. RIO przeprowadziła w Gminie kontrolę w zakresie realizacji zadań związanych z utrzymaniem czystości i porządku w gminie oraz zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i zbiorowym odprowadzaniem ścieków. W wyniku kontroli stwierdzono m.in. nieprawidłowości w zakresie realizacji przez gminę obowiązków o charakterze ewidencyjnym wynikających z ucpg, w zakresie braku nadzoru nad wykonywaniem przez właścicieli nieruchomości obowiązków polegających na przyłączeniu nieruchomości do sieci kanalizacyjnej lub wyposażeniu nieruchomości w zbiornik bezodpływowy lub przydomową oczyszczalnię ścieków oraz w zakresie odprowadzania nieczystości ciekłych. W związku z powyższym Wójt w sierpniu 2021 r. wymierzył pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku ds. utrzymania czystości i porządku w gminie karę porządkową w formie nagany.

(akta kontroli str. 159-162)

Ponadto w sierpniu 2021 r. Prokurator Rejonowy w Radomsku poinformował Wójta o prowadzonych czynnościach sprawdzających o czyn z art. 231 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny³⁹ związanych ze stwierdzonymi przez RIO nieprawidłowościami w zakresie gospodarki ściekowej. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych Gmina nie uzyskała informacji o zakończeniu czynności sprawdzających przez Prokuratora.

(akta kontroli str. 1273-1281)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

³⁴ W jednym przypadku kontrola była przeprowadzana przez Komisariat Policji w Przedborzu, na którego prośbę uczestniczył w niej również pracownik Urzędu.

³⁵ Dz.U. z 2021 r., poz. 735, ze zm.

³⁶ W tym dwa pisma dotyczyły tych samych nieruchomości.

³⁷ Dalej: PPIS.

³⁸ Dotyczących tych samych nieruchomości.

³⁹ Dz.U. z 2020 r. poz. 1444, ze zm.

1. W latach 2019-2021 Wójt wbrew obowiązкови określoneму w art. 6 ust. 6 ucpg nie organizował opróżniania zbiorników bezodpływowych usytuowanych na nieruchomościach, których właściciele nie zawarli umów na ich opróżnianie, pomimo, że w wyniku przeprowadzonych w 2019 r. 88 kontroli, w 11 przypadkach stwierdzono brak udokumentowania w formie umowy, korzystania z usług odbioru nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych, zaś w jednym przypadku – odbioru osadów z przydomowych oczyszczalni ścieków bytowych.

(akta kontroli str. 450-467, 1097-1102)

Wójt wyjaśnił, iż brak organizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych wynikał przede wszystkim z ograniczonych możliwości technologicznych oczyszczania dostarczanych ścieków, przez co nie ma możliwości przyjęcie nieograniczonej ilości ścieków od wszystkich mieszkańców. Zakład Komunalny wykonuje jedynie wywozy od zainteresowanych mieszkańców, którzy podpisali umowy na wywóz nieczystości ciekłych, co stanowi optymalną ilość przyjmowanych ścieków. Dopiero wykonanie modernizacji oczyszczalni pozwoli na rozszerzenie zakresu świadczonych usług.

2. Wójt, w okresie objętym kontrolą w niewystarczający sposób realizował obowiązek weryfikacji sprawozdań składanych przez Zakład Komunalny prowadzący na terenie gminy działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, o którym mowa w art. 9p ucpg. Wójt, nie stwierdził bowiem żadnych nieprawidłowości w złożonych sprawozdaniach, pomimo że w trakcie kontroli NIK ustalono, że wszystkie 11 sprawozdań sporządzonych było niezgodnie z wymaganiami określonymi w art. 9o ust. 3 i 4 ucpg. I tak:
 - a) w każdym z 11 sprawozdań, część wykazanych nieczystości ciekłych (tj. łącznie 1 145m³) została sklasyfikowanych błędnie jako ścieki komunalne, pomimo że zgodnie z art. 9o ust 3 pkt 3 i 4 ucpg sprawozdanie zawiera informacje o ilości odebranych z obszaru gminy i przekazanych do stacji zlewnej nieczystości ciekłych bytowych i przemysłowych.
 - b) w 10 na 11 przypadków do sprawozdań dołączono tylko kserokopie wykazów właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie objętym sprawozdaniem podmiot zawarł umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych. Zestawienia te nie zawierały informacji o adresie nieruchomości, a jedynie adres zamieszkania właściciela – tylko w przypadku jednej umowy wykazano lokalizację sześciu obiektów. Do żadnego ze sprawozdań nie dołączono wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych uległy rozwiązaniu lub wygasły. Powyższe było niezgodne z art. 9o ust 4 ucpg, w myśl którego do sprawozdania sporządzający dołącza wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie objętym sprawozdaniem zawarł umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, oraz wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi umowy te uległy rozwiązaniu lub wygasły. W wykazach zamieszcza się imię i nazwisko albo nazwę oraz adres właściciela nieruchomości, a także adres nieruchomości.
 - c) w jednym przypadku w sprawozdaniu, jako liczbę właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane nieczystości ciekłe, błędnie

wskazano liczbę zawartych umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych.

W konsekwencji braku skutecznej weryfikacji sprawozdań, Wójt nie wzywał ww. podmiotów do ich uzupełnienia lub poprawienia, a także nie nakładał na te podmioty kar pieniężnych, o których mowa w art. 9xb ww. ucpg.

(akta kontroli str. 306-346, 1097-1098)

Wójt wyjaśnił, iż nie miał wiedzy ani podstaw do podejrzeń o niezetelności sprawozdań, gdyż pracownik, który powinien je weryfikować, nie zgłaszał mu żadnych uwag co do zasadności ich uzupełnienia i poprawy.

(akta kontroli str. 1216-1224)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina, mimo obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 5a ucpg, w ograniczonym zakresie przeprowadzała kontrole zawarcia przez właścicieli nieruchomości umów na usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych i wywóz nieczystości ciekłych oraz dowodów uiszczania opłat za te usługi. Nie wydawano również decyzji o zastępczych wywozach nieczystości z nieruchomości, których właściciele nie zawarli takich umów pomimo, że w 12,5 % przypadków stwierdzono brak udokumentowania w formie umowy, korzystania z usług odbioru nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych. Niedostateczny był również nadzór Gminy nad prawidłowością składanych przez Zakład Komunalny, świadczący usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, sprawozdań kwartalnych z prowadzonej działalności.

OBSZAR

3. Przyłączanie nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej.

Opis stanu faktycznego

3.1. Do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych w Gminie skanalizowane zostały częściowo dwie miejscowości, tj. Wielgomłyn⁴⁰ oraz Krzętów⁴¹. Łączna długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej wynosiła 19,8 tys. m.b.⁴², w tym 14,5 tys. m.b. to sieć kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej oraz 5,3 tys. m.b. - sieć kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej.

Urząd nie posiadał pełnej wiedzy o nieruchomościach, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia ich do istniejącej sieci kanalizacyjnej, w tym o nieruchomościach podłączonych jak i niepodłączonych do sieci. Do czasu rozpoczęcia czynności kontrolnych, w prowadzonym w Urzędzie rejestrze nieruchomości i instalacji ściekowych, zidentyfikowano 441 nieruchomości zlokalizowanych w miejscowościach posiadających sieć kanalizacyjną, w tym 357 nieruchomości podłączonych do sieci kanalizacyjnej, trzy wyposażone w przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz 25 nieruchomości, dla których brak jest technicznej możliwości podłączenia. Ewidencja te nie obejmowała danych o 81 innych nieruchomościach ujętych w prowadzonej w Urzędzie ewidencji miejscowości, ulic i adresów⁴³. Natomiast zarejestrowano w niej 31 nieruchomości, które nie posiadają nadanego numeru adresowego⁴⁴.

(akta kontroli str. 386-387, 922-929, 941-949)

⁴⁰ W miejscowości Wielgomłyn w pełni skanalizowane zostały dwie z ośmiu ulic, pozostałe ulice zostały skanalizowane częściowo.

⁴¹ W pełni skanalizowane zostały cztery z siedmiu ulic, jedna ulic nie została skanalizowana w ogóle, pozostałe dwie – częściowo.

⁴² 8,6 tys. m.b. w miejscowości Wielgomłyn i 5,9 tys. m.b. w miejscowości Krzętów.

⁴³ O której mowa w art. 47a ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne, Dz.U. z 2020 r. poz. 2052.

⁴⁴ Wg ewidencji miejscowości, ulic i adresów.

Z pozyskanych na potrzeby kontroli od Zakładu Komunalnego informacji wynikało, że do sieci kanalizacji sanitarnej podłączonych było łącznie 369 nieruchomości zabudowanych⁴⁵ oraz trzy działki niezabudowane. W przypadku 40 nieruchomości brak było technicznej możliwości podłączenia ich do sieci kanalizacyjnej. Nieruchomości te były zlokalizowane w nieskanalizowanych odcinkach. Dane te nie obejmowały trzech nieruchomości zidentyfikowanych w Urzędzie, które również nie miały technicznej możliwości podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej,

(akta kontroli str. 434, 964-970, 1180-1190)

Szczegółowa analiza przeprowadzona na podstawie wybranych losowo trzech odcinków ulic o zabudowie jednorodzinnej⁴⁶ z istniejącą siecią kanalizacji sanitarnej wykazała, że Urząd posiadał wiedzę o 115 ze 126 nieruchomości podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej (tj. o 91,3%) oraz o dziewięciu z 21⁴⁷ niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej (tj. o 42,9%). I tak:

- a) rejestr nieruchomości i instalacji ściekowych nie zawierał danych o 16 nieruchomościach ujętych w ewidencji miejscowości, ulic i adresów⁴⁸ oraz o pięciu innych nieruchomościach, dla których Zakład Komunalny zawarł umowę dostarczania wody lub odprowadzania ścieków⁴⁹, zaś w dwóch przypadkach nieruchomość została błędnie zidentyfikowana jako niepodłączona do sieci.
- b) w czterech przypadkach błędnie zaklasyfikowano nieruchomość jako podłączoną do sieci kanalizacyjnej, pomimo że nie posiadała zawartej umowy z Zakładem Komunalnym na odprowadzanie ścieków.
- c) cztery nieruchomości zlokalizowane były przy innych ulicach niż wykazano w rejestrze

Do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych Wójt nie wszczynał postępowań administracyjnych w celu wydania decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wykonanie obowiązku jej przyłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej. W trakcie kontroli NIK, Wójt wezwał 23 właścicieli nieruchomości⁵⁰ do przyłączenia ich do istniejącej kanalizacji⁵¹.

(akta kontroli str. 1052-1058, 1294-1311)

Analiza zużycia wody i ilości odprowadzonych ścieków przeprowadzona na podstawie uzyskanych z Zakładu Komunalnego danych dotyczących 20 wybranych losowo nieruchomości, których właściciele gromadzili nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych wykazała, że zaledwie 3% wody zużytej przez właścicieli nieruchomości w latach 2019-2021 (do 25 października 2021 r.) zostało odebranych przez Zakład Komunalny w postaci nieczystości ciekłych (tj. 150 m³ z 5 185m³).

Wójt wyjaśnił, iż nie weryfikowano prawidłowości wywiązywania się właścicieli nieruchomości z obowiązku opróżniania zbiornika bezodpływowego w oparciu o zużycie wody w danej nieruchomości. Zdaniem Wójta *działo się tak być może dlatego, że uchwała nr XII/101/2019 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 17 grudnia 2019 r. reguluje w jaki sposób winno następować pozbywanie się nieczystości ciekłych natomiast nie posiada zapisów dotyczących rozliczeń zużytej wody*

⁴⁵ Dla których Zakład Komunalny zawarł 371 umów odprowadzania ścieków.

⁴⁶ W miejscowości Wielgomłyny ul. Polna i Przedborska, w miejscowości Krzętów ul. Dolna.

⁴⁷ W tym jednej nieruchomości, dla której brak jest technicznych możliwości podłączenia do sieci.

⁴⁸ W tym o pięciu podłączonych i 11 niepodłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej.

⁴⁹ W tym o czterech podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej i jednej niepodłączonej. Nieruchomości te nie były uwzględnione w ewidencji miejscowości, ulic i adresów.

⁵⁰ W tym dwóch właścicieli nieruchomości zlokalizowanych przy jednej z ulic objętych ww. szczegółową analizą.

⁵¹ W odpowiedzi na wezwania do dnia zakończenia czynności kontrolnych do Urzędu wpłynęło jedno zawiadomienie mieszkańca o zmianie tytułu prawnego do nieruchomości oraz jedno pismo o braku możliwości sfinansowania wybudowania przyłącza.

w odniesieniu do pojemności zbiornika i odprowadzonych ścieków po ewentualnym uwzględnieniu wody bezzwrotnie zużytej.

(akta kontroli str. 1199-1202, 1225-1227)

3.2. W latach 2019-2021 Wójt nie zawiadamiał organów uprawnionych do nałożenia grzywny w drodze mandatu karnego o popełnieniu przez właściciela nieruchomości wykroczenia z art. 10 ust. 2 ucp. Nie występował również do sądu z wnioskami o ukaranie właścicieli nieruchomości za wykroczenia określone w art. 10 ust. 2.

Jak wyjaśnił Wójt, nie zawiadamiano organów, gdyż w trakcie czynności kontrolnych właściciele nieruchomości deklarowali wolę podpisania umowy z Zakładem Komunalnym na wywóz nieczystości ciekłych oraz regularne opróżnianie zbiorników. Natomiast w stosunku do części właścicieli, uchylających się od obowiązku przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej, w trakcie czynności kontrolnych NIK, wszczęto postępowania administracyjne, które będą kontynuowane wobec pozostałych właścicieli. W przypadku dalszego uchylania się właścicieli nieruchomości od obowiązków, Gmina będzie występowała do właściwych organów o nałożenie grzywny w drodze mandatu.

(akta kontroli str. 1242-1249)

3.3. Gmina nie zapewniła mieszkańcom możliwości dofinansowania realizacji przedsięwzięć podłączeń nieruchomości do sieci kanalizacyjnej.

Jak wyjaśnił Wójt, wynikało to głównie z ograniczonych możliwości finansowych gminy spowodowanych wielomilionowym zadłużeniem.

(akta kontroli str. 815-844, 1242-1249)

W latach 2019-2021 w Gminie zrealizowano natomiast dwa zadania inwestycyjne⁵², których przedmiotem była budowa sieci kanalizacji sanitarnej. Łączny koszt zadań wyniósł 871,4 tys. zł, w tym otrzymane dofinansowanie – 561,1 tys. zł, wkład własny – 310,3 tys. zł. W wyniku zrealizowanych projektów wybudowano łącznie 1,9 tys. m.b. sieci kanalizacyjnej, 13 właścicieli nieruchomości podłączyło się do nowo wybudowanej sieci, pięciu zaś wystąpiło o wydanie decyzji o warunkach podłączenia do kanalizacji. Z kolei, w 2020 r. Gmina przystąpiła do realizacji dwóch projektów⁵³, których planowanym efektem jest: wybudowanie 5,5 tys. m.b. sieci kanalizacyjnej i przyłączenie do niej 121 nieruchomości oraz modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków. Łączny planowany koszt zadań wynosi 9 180,9 tys. zł, zaś przyznane środki dofinansowania stanowią kwotę 7 900 tys. zł.

Ponadto Gmina w 2021 r. występowała o dofinansowanie zadania⁵⁴, którego celem było m.in. utworzenie sieci kanalizacyjnej dla czterech miejscowości oraz poprawa warunków zaopatrzenia Gminy w wodę. Przewidywana wartość inwestycji stanowiła kwotę 26 181,1 tys. zł, w tym wnioskowana kwota dofinansowania – 24 872,1 tys. zł. Gmina nie uzyskała jednak dofinansowania.

Jak wyjaśnił Skarbnik, Gmina przygotowuje się do złożenia wniosku w kolejnym naborze.

(akta kontroli str. 644-814, 1059-1067)

⁵² Zadanie pn.: „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z pompownią przy ul. Radomszczańskej w miejscowości Wielgomłynny” realizowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz zadanie pn.: „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wielgomłynny ul. Ogrodowa” finansowanej ze środków Rządowego Programu Inwestycji Lokalnych.

⁵³ Zadanie pn.: „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z pompowniami ścieków w miejscowości Niedospielin” oraz zadanie pn.: „Modernizacja (rozbudowa i przebudowa) oczyszczalni ścieków w Wielgomłynach. Zadania te otrzymały dofinansowanie z środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

⁵⁴ Zadanie pn.: „Poprawa warunków zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków w Gminie Wielgomłynny”, wnioskowane do dofinansowania z środków Rządowego Funduszu Polski Ład.

Jak wyjaśnił Wójt, pierwsze środki na budowę sieci kanalizacji sanitarnej Gmina pozyskała w 2003 r.⁵⁵, rezultatem czego było wybudowanie 9 km sieci kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Wielgomłyny o łącznej wartości 1 350 tys. zł. Następnie w 2009 r. Gmina uzyskała dofinansowanie⁵⁶ w łącznej kwocie 3 685,6 tys. zł na budowę mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowę kanalizacji sanitarnej wraz z przepompowniami ścieków w miejscowości Krzętów. Zadanie zostało zakończone w 2012 r. W latach 2013-2018 Gmina nie występowała o środki i nie inwestowała w budowę sieci kanalizacji sanitarnej.

(akta kontroli str. 1059-1067)

3.4. Urząd realizował działania informacyjno-edukacyjne dotyczące przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji ściekowej, a także dotyczące obowiązku wywozu nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych oraz osadów z przydomowych oczyszczalni ścieków do oczyszczalni ścieków. W 2019 r. odbyło się łącznie 17 spotkań z mieszkańcami gminy, a w 2021 r. trzy spotkania z sołtysami gminy, w trakcie których poruszano kwestie dotyczące gospodarki ściekowej gminy. Ponadto informacje o rozbudowie sieci kanalizacyjnej umieszczane były na stronie internetowej Urzędu oraz na tablicach informacyjnych, dotyczących realizacji dwóch projektów inwestycyjnych.

Jak wyjaśnił Wójt, w 2020 r. nie odbyło się żadne spotkanie informacyjno-edukacyjne z uwagi na trwającą pandemię COVID-19.

W związku z prowadzonymi działaniami Gmina nie poniosła żadnych kosztów poza kosztami wykonania tablic informacyjnych w łącznej kwocie 1,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 1059-1091, 1103-1179)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Do dnia rozpoczęcia kontroli NIK, w Urzędzie nie zidentyfikowano wszystkich nieruchomości, które powinny zostać przyłączone do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i nie wszczęto ani jednego postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wykonanie ww. obowiązku zgodnie z art. 5 ust. 7 w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 2 ucp. Przeprowadzona w jej toku weryfikacja ustalonych w Urzędzie danych (na próbie trzech ulic) wykazała nieuwzględnienie w posiadanych w Urzędzie wykazach 12 z 20 nieruchomości (tj. 60%), które powinny zostać podłączone do sieci kanalizacji sanitarnej⁵⁷ oraz 11 z 126 nieruchomości (tj. 8,7%) podłączonych do sieci kanalizacyjnej⁵⁸.

(dowód: akta kontroli str. 924-940)

Jako główną przyczynę braku zidentyfikowania nieruchomości Wójt wskazał nieaktualizowanie ewidencji przez pracownika, oraz błędy w numeracjach posesji w zawieranych umowach z Zakładem Komunalnym. Natomiast głównym powodem braku wszczynania postępowań administracyjnych był brak systematycznego przekazywania Wójtowi takich informacji przez pracownika, a także niedostateczna aktualizacja prowadzonej ewidencji, trudności we wzywaniu właścicieli

⁵⁵ W ramach programu SAPARD – rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich.

⁵⁶ Z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz w ramach Programu Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

⁵⁷ Dane nie uwzględniają jednej nieruchomości, dla której brak jest technicznych możliwości podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej

⁵⁸ Dwie nieruchomości błędnie zostały zidentyfikowane jako niepodłączone.

nieruchomości niezamieszkałych oraz różnice w danych występujących w Urzędzie z ewidencją miejscowości, ulic i adresów

(dowód: akta kontroli str. 1242-1249, 1303-1306)

Zdaniem NIK, zidentyfikowanie w Urzędzie wszystkich nieruchomości, których właściciele pomimo obowiązku, wskazanego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg nie przyłączyli ich do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, było warunkiem koniecznym do sprawowania przez Wójta nadzoru nad tym obowiązkiem w sposób określony w art. 5 ust. 7 ucpg. Należy zauważyć, że obowiązek ten ma charakter powszechny, a więc odnosi się do wszystkich nieruchomości leżących w zasięgu sieci kanalizacyjnej. Fakt, że nieruchomość nie jest zamieszkiwana nie daje podstaw do zwolnienia z obowiązku przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej.

NIK wskazuje również, że zadaniem Wójta jest zapewnienie efektywnych mechanizmów przekazywania ważnych informacji w obrębie struktury organizacyjnej jednostki oraz prowadzenie nadzoru nad wykonaniem zadań w celu ich oszczędnej, efektywnej i skutecznej realizacji, zgodnie z zaleceniem nr B.11 i D.17 standardów kontroli zarządczej.

OCENA CZĄSTKOWA

W badanym okresie Wójt, pozyskując środki zewnętrzne, zapewniał rozbudowę istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Prowadził również działania informacyjno-edukacyjne mające na celu zwiększenie liczby jej użytkowników. Jednak w niewystarczający sposób sprawował w Gminie nadzór nad przyłączaniem nieruchomości do sieci kanalizacyjnej. Pomimo niewykonania przez właścicieli nieruchomości obowiązku ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, nie wszczął ani jednego postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wykonanie ww. obowiązku.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

NIK zwraca uwagę o konieczności:

Uwagi

1. Zapewnienia zgodności powierzonych pracownikom zakresów zadań obowiązków i odpowiedzialności z postanowieniami regulaminu organizacyjnego oraz ze stanem faktycznym.
2. Zapewnienia weryfikacji prawidłowości przedkładanych przez przedsiębiorców opróżniających zbiorniki bezodpływowe sprawozdań kwartalnych oraz egzekwowanie tych obowiązków od przedsiębiorców.
3. Prowadzenia dalszych kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków oraz posiadania przez właścicieli nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, umów na korzystanie z usług wykonywanych przez gminną jednostkę organizacyjną lub przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, dowodów uiszczania opłat za usługi związane z ich opróżnianiem lub innych dowodów wskazujących na wykonanie obowiązku opróżniania tych zbiorników
4. Organizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku zidentyfikowania faktu niezawarcia umowy.

Wnioski

1. Zidentyfikowanie wszystkich nieruchomości, których właściciele nie wykonali obowiązku wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych.
2. Zidentyfikowanie wszystkich nieruchomości, wyposażonych w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych i następnie zaktualizowanie gminnej ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków poprzez uzupełnienie danych o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych na wszystkich nieruchomościach na terenie Gminy.
3. Zidentyfikowanie właścicieli nieruchomości nieposiadających umów korzystania z usług opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, dowodów uiszczania opłat za te usługi związane z ich opróżnianiem lub innych dowodów wskazujących na wykonanie obowiązku opróżniania tych zbiorników.
4. Zidentyfikowanie wszystkich nieruchomości, których właściciele pomimo obowiązku, wskazanego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg nie przyłączyli ich do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i następnie podjęcie działań mających na celu wyegzekwowanie obowiązku podłączenia nieruchomości do istniejącej kanalizacji sanitarnej wobec właścicieli nieruchomości, którzy nie wywiązali się z ww. obowiązku.
5. Podjęcie działań wobec właścicieli nieruchomości, którzy nie wyposażyli nieruchomości w zbiornik bezodpływowy lub przydomową oczyszczalnię ścieków, mających na celu wykonanie przez nich obowiązku określonego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg, tj. wyposażenia nieruchomości w jedną ze wskazanych instalacji ściekowych.
6. Podjęcie działań wobec właścicieli nieruchomości wyposażonych w nieszczelny zbiornik bezodpływowy w celu ustalenia ich faktycznego stanu technicznego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 31 grudnia 2021 r.

Kontroler
Sylwia Piechota
Specjalista k.p.

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
p.o. Dyrektora
Piotr Woźniak

podpis